

Lize Spit

Boeken zouden beter eerst in vertaling verschijnen

Lize Spit (1988) studeerde scenarioschrijven aan het RITCS (Royal Institute for Theatre, Cinema and Sound) in Brussel en debuteerde in 2015 met de roman Het smelt bij uitgeverij Das Mag. De roman werd een bestseller, bekroond met o.a. De Bronzen Uil en de Nederlandse Boekhandelsprijs, en is inmiddels verfilmd en vertaald in vijftien talen. In 2020 verscheen haar tweede roman Ik ben er niet, gevolgd in 2023 door de novelle De eerlijke vinder, het boekenweekgeschenk van dat jaar. In 2024 verscheen Autobiografie van mijn lichaam, haar eerste non-fictieboek. Lize Spit is getrouwd met de Nederlandse schrijver Rob van Essen en woont met man en poes in Brussel. In De Morgen vertellen haar Nederlandse collega Bregje Hofstede en zij beurtelings over hun leven. In deze column, verschenen op 6 maart 2026, correspondeert zij met haar vertaler.

Boeken zouden beter eerst in vertaling verschijnen

‘Weten we waarom je moeder haar tumor het koosnaampje “Bartje” heeft gegeven? In het Frans is “tumeur” vrouwelijk, dus zoiets als “Bertie” zou beter passen. Mag ik dat aanpassen?’ ‘En de pruimen op bladzijde 260, zijn dat gedroogde of verse pruimen?’

Er zijn geen nauwkeurigere lezers dan vertalers. Ik durf zelfs te stellen dat boeken beter eerst in vertaling zouden verschijnen. En pas daarna, scherp geslepen aan de vele nota’s van de vertalers, in de moedertaal.

Het is al de derde keer dat ik een mail krijg met als bijlage een bestand met tientallen vragen. Ze komen van Emmanuelle Tardif, mijn vertaalster die nu in een vertaalhuis in Arles aan *Autobiographie de mon corps* werkt.

Altijd duiken er in het oorspronkelijke boek onjuistheden op, zowel schrijffouten als continuïteitsdingetjes waar de schrijver, de redacteurs, de persklaarmaker en de corrector allemaal overheen hebben gekeken. En daarnaast moeten er tientallen zaken gespecificeerd worden, want een vertaler moet de connotaties en details haarscherp voor zich zien, om er precies het juiste woord op te kunnen plakken.

‘Op blz. 118, het vergeelde ecolinevisje, getekend door Tiny voor Vaderdag, aan de muur boven de gootsteen. Is dat aan de muur geplakt of met een punaise bevestigd? En op pagina 121, het glanzende marmeren aanrecht met daarop de porseleinen fruitschaal, is dat aanrecht van echt marmer, of composiet?’

Het is vreemd om een tekst die al twee jaar af is, waarvan de deur al lang weer op slot zit, opnieuw te betreden. Ik moet me de hele situatie weer voor de geest halen, de scène weer tot leven wekken, om dan gauw te kijken: hoe zat het hier ook alweer?

In mijn verbeelding ga ik opnieuw de keuken binnen, het personage van mijn vader zit er op een kruk, klaar om geschoren te worden door het personage dat op mijn zus lijkt. Sorry voor het storen, zeg ik, maar ik ben de schrijver, ik kom even binnen om te kijken hoe het hier ook alweer precies zit. Het aanrecht is van echt marmer, toch? En die ecolinetekening, laat ons afspreken dat die met een punaise aan de muur vastzit, vanaf nu, oké? Daag! – ik trek het deurtje weer dicht.

Niet alles is vertaalbaar, natuurlijk. Daar komt de schrijver in de vertaler aan te pas – het leukste aan hun vak.

‘De uierzalf, daar had ik allerlei vreemde ideeën bij, tot ik erachter kwam dat die voor je droge handen diende, en dat je niet ergens een uier voor ons verborgen hield. In het Frans heet het geen “graisse à pis,” laat Emmanuelle me weten, ‘maar “graisse à traire” (zalf voor het melken), wat het verband met handenverzorging logisch maakt in plaats van verrassend.’

Benieuwd naar het medische product dat er straks in de kast van mijn Franstalige moeder zal liggen, dat eenzelfde soort misverstand kan veroorzaken.